

UDK: 316.485.26
Bibliid 0543-3657, 64 (2013)
God. LXIV, br. 1151, str. 135-150.
Izvorni naučni članak
Primljen: 11. april 2013.

MA Mladen STOJADINović¹

Pojam, značaj i funkcije infrastrukture za mir – zašto je neophodan (ne)institucionalni oslonac transformacije sukoba?

SAŽETAK

Cilj je da se u radu definiše koncept infrastrukture za mir kao i da se napravi kratko poređenje postojeće infrastrukture za mir u vezi sa takozvanom ratnom strukturom. Ovde je dat mali doprinos razjašnjenju zašto je infrastruktura za mir značajna i kao teoretski koncept koji nastaje i kao prilaz konfliktima na njemu zasnovan. Štaviše, u radu će biti reči o funkcijama, komponentama i ograničenjima infrastrukture za mir, ali takođe i o posebnim institucionalnim elementima, to jest, mirovnim savetima i ministarstvima za mir. Autor je mišljenja je da će biti značajno više nade za buduće transformacije dubokih konflikata ukoliko se ojačaju elementi infrastrukture za mir uprkos nekim nejasnoćama koje ovaj koncept sa sobom nosi.

Ključne reči: infrastruktura za mir, sukob, „ratna infrastruktura“, vojno-industrijski kompleks, mirovni saveti, ministarstva za mir.

Šta je infrastruktura za mir?

Pojam infrastrukture za mir (*Infrastructure for Peace – I4P*) počeo je da se upotrebljava u analizama akademske zajednice tek nedavno. I pored toga, smatramo da bi on mogao da ima prilično svetlu budućnost, posebno u oblasti studija mira. Pod infrastrukturu za mir podrazumeva se skup svih instrumenata za saradnju između strana u sukobu koji mogu potpomoci izgradnju mira. Infrastruktura za mir, dakle, predstavlja „*mehanizme za saradnju svih relevantnih učesnika u izgradnji mira putem promovisanja zajedničkog rešavanja problema u sukobima i institucionalizovanja mehanizama odgovora na sukob u cilju njihove transformacije*“.² Zapravo, radi se o svim ustanovama, procedurama i

¹ Mladen Stojadinović, Centar za studije mira, Fakultet političkih nauka, Beograd. E-mail: mladja_stojadinovic@yahoo.com.

² Paul Van Tongeren, „Infrastructure for Peace“, Chapter 25 in: Andrea Bartoli, Susan Allen Nan (eds), *Peacemaking: a comprehensive theory and practice reference*, Praeger Security International, Santa Barbara, CA, 2011, p. 400.

procesima koji doprinose uspostavljanju i održavanju razmene i dijaloga među sukobljenim stranama. No, one moraju biti napravljene sa namerom da se prvenstveno bave mirom, odnosno nenasilnom transformacijom sukoba. To znači da se neka institucija ili inicijativa koja doprinese izgradnji mira, ali nije osmišljena ni kreirana na način da bude primarno zainteresovana za smanjenje neprijateljstava među sukobljenim stranama, ne može smatrati komponentom infrastrukture za mir, bar ne u užem smislu reči. Odnosno, infrastrukturu za mir čine oni mehanizmi koji su nastali i oblikovani da deluju u prilog održivog mira, i zasnovani su na pretpostavci nenasilja.

Osnovna namera postojanja infrastrukture za mir jeste najpre da omogući nesmetano povezivanje, tj. priliku da se kanali komunikacije drže otvoreni, s obzirom na to da se jedino kroz dijalog može doći do održivog rešenja sukoba. Osim toga, ideja jeste da se povećaju kapaciteti društava da odgovaraju na krize i sprečavaju nasilje, i da to čine sistematski, stalno i organizovano.³ Idejne i institucionalne komponente infrastrukture za mir moraju biti povezane i osmišljene da deluju sinergijski, a ne da budu samo rezultat prirodne evolucije procesa u građanskom društvu, niti je postojanje pojedinačnih elemenata automatski dokaz postojanja infrastrukture za mir.⁴ To ipak ne znači da je infrastruktura za mir rigidna, strogo hijerarhizovana ili kontrolisana, već da pre liči na funkcionalnu mrežu aktera koji rade u korist mira.⁵ Suštinska promena ove nastajuće paradigme u odnosu na postojeću jeste u tome što sada naglasak nije stavljen na nenasilje i na saradnju svih aktera u sveobuhvatnom mirovnom procesu.

Kao što je infrastruktura neophodna u saobraćaju (npr. potrebni su putevi, luke, aerodromi, signalizacija), industriji (fabrike, skladišta, mašine, sistemi za dobijanje sirovina) itd., tako se ne može ni očekivati nenasilna transformacija sukoba ukoliko ne postoje mehanizmi, instrumenti, mere koje će pomoći da se nasilje prevaziđe. Danas je nezamislivo voditi računa o zdravlju ili obrazovanju, a da nemate škole ili bolnice (koje, međutim, na mnogim mestima do pre nekoliko vekova nisu postojale). Na sličan način, neozbiljno je očekivati oslobođenje čovečanstva od ratova, ukoliko za to ne postoje elementarne pretpostavke. Svaki sukob je rešiv, ali je potreban stalni i organizovani angažman i saradnja i po *vertikalnoj* (od globalnog, preko nacionalnog, do okružnog i lokalnog nivoa) i *horizontalnoj* osi (umrežavanje aktera na istim nivoima i među različitim sektorima i nadležnostima).

Funkcije i komponente infrastrukture za mir

Pojmovi koji su slični pojmu infrastrukture za mir i ponekad se koriste u istom značenju jesu pojmovi arhitekture za mir, mirovne mreže, strukture za

³ Ibidem, p. 402.

⁴ Ulrike Hopp-Nishanka, "Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta, Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012, p. 6.

⁵ Andreas Odendaal, "An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees", *Discussion Paper*, UNDP, New York, 2010, p. 4.

podršku miru i drugi. Po našem mišljenju, međutim, sintagma „infrastruktura za mir“ bolje odgovara suštini onoga što se želi reći, pa zbog toga podržavamo korišćenje ovog, pre nego upotrebu navedenih sličnih termina. Infrastruktura je kao pojam šira od arhitekture, a i manje tehnicistička, dok termin „mirovnna mreža“ može ukazivati na manje institucionalizovane veze među mirovnim akterima. Ovaj termin („infrastruktura za mir“, tj. „mirovnna infrastruktura“) implicira društvenu dubinu i ukorenjenost u kulturu, istoriju. Sam termin „infrastruktura za mir“ pripisuje se Tobi Dres (*Tobi P. Dress*), koja je nezavisna mirovna aktivistkinja.⁶ Kritičan doprinos promovisanju ovog koncepta dali su uglavnom mirovni aktivisti, kao i osoblje UNDP i drugih komponenti sistema UN.

Ono što je važno u konceptu infrastrukture za mir jeste da bi ona trebalo da obuhvati *sve* subjekte (individualne, kolektivne, vladine, nevladine) koji rade u prilog izgradnji mira. Takođe, retko samo strani akteri mogu izvršiti transformaciju sukoba; štaviše, oni obično samo iniciraju određene akcije koje sprovode lokalne (domaće) organizacije i grupe. Usled priznavanja složenosti procesa rešavanja sukoba, polazi se od stanovišta da je neophodno uključiti što više nacionalnih i međunarodnih subjekata u mirovni rad. Zato se govori o infrastrukturi za mir kao delu „hibridne“ izgradnje mira.⁷ Bez podrške naroda i društva u celini, mirovni proces neće uspeti da prevaziđe korene nasilja, a pitanje legitimnosti se ne rešava bez učešća što većeg broja aktera. Ideja je da se akcenat stavi na prevenciju, a ne samo na odgovore i reakcije onda kad se sukob već manifestovao.⁸ Dalje, infrastruktura za mir je hibridna i zato što kombinuje tradicionalne i formalne mehanizme rešavanja sukoba, koje određeni učesnici u procesu predlažu ili predstavljaju. IZM može imati više svrha: 1) da se neposredno bavi sprečavanjem nasilja, zatim, 2) da obezbedi dijalog i da upravlja procesom rešavanja sukoba, ali i 3) da se bavi sistemskom transformacijom uzroka sukoba.⁹ Drukčije rečeno, funkcije infrastrukture za mir su:

- 1) da upravlja, da obuzdava postojeće nasilne sukobe;
- 2) da proširi društvenu bazu mira (da upotpuni zvanične kanale posredovanja i pregovaranja); i
- 3) da postigne i sprovede nove mirovne aranžmane kroz dogovore i inkluzivnost.¹⁰

⁶ Chetan Kumar, „Building National ‘Infrastructures for Peace’: UN Assistance for Internally Negotiated Solutions to Violent Conflicts“, Chapter 24 in: Andrea Bartoli, Susan Allen Nan (eds), *Peacemaking: a comprehensive theory and practice reference*, Praeger Security International, Santa Barbara, CA, 2011, p. 398.

⁷ Chetan Kumar, Jos de la Haye, „Hybrid Peacemaking: Building National ‘Infrastructures for Peace’“, *Global Governance*, Vol. 18, Issue 1, Lynne Rienner Publishers, Boulder, CO, 2011, p. 18.

⁸ Tobi Dress, *Designing a Peacebuilding Architecture: Taking a Systems Approach to the Prevention of Deadly Conflict*, NGLS Development Dossier, United Nations, Geneva and New York, 2005, p. 5.

⁹ Videti: Ulrike Hopp-Nishanka, „Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure“, op. cit., p. 10.

¹⁰ Chetan Kumar, Jos de la Haye, „Hybrid Peacemaking: Building National ‘Infrastructures for Peace’“, op. cit., p. 14.

Pojam infastrukture za mir je još retko pominjan i malo poznat čak i akademskoj javnosti, pa su njegovo teorijsko određenje kao i eventualna praktična primena njegovih postulata još skloni promenama, pokušajima i pogreškama. Infrastruktura za mir ide dalje od liberalnog ili neoliberalnog modela izgradnje mira, time što nije bazirana samo na pravima i institucijama, niti pretežno oslonjena na elite, spoljnu intervenciju i raporte štabovima unutar Prvog sveta.¹¹ Ona ne bi trebalo da bude samo kostur za implementaciju mirovnog sporazuma, niti neokolonijalni instrument, već upravo kontekstualizovani legitimni, idejni i ustanovljeni okvir za podršku miru. IZM jeste most između lokalnih zajednica, države i međunarodne zajednice.¹² Ona ponekad može biti i izazov za postojeće odnose moći, što je već dokazala u pojedinim državama, iako kritičari misle da je upravo nedostatak realne moći ono što infrastrukturu za mir onemogućava da zaista promeni način na koji se pristupa nasilnim sukobima.

Implicitna hipoteza infrastrukture za mir jeste da nije dovoljno da se radi na stavovima i ponašanju strana, već da mora postojati i *struktura*, da se ideja za podršku akcijama mirovnih radnika i organizacija mora institucionalizovati.¹³ Organizacioni, materijalni i ljudski kapaciteti nenasilnog rešavanja sukoba moraju se višestruko uvećati kako bi se moglo parirati čitavim mašinerijama koje su države i grupe vekovima razvijale, a koje su uvežbane i plaćene da se bave direktnim nasiljem (pretnjom i upotrebom sile). Važno je i to što tradicionalni načini rešavanja sukoba u fokus stavljaju zvaničnu medijaciju, suverenitet i institucije, a sa konceptom infrastrukture za mir žiža se pomera na demokratski legitimitet (ne)formalnih organizacija, pokreta i aktera izvornog društva.¹⁴ Elementi infrastrukture za mir mogu direktno, dakle sami, delovati kao agenti nenasilne promene, a mogu i stvarati i poboljšavati mogućnost drugim akterima da deluju u korist mira.¹⁵ Pritom je ključna organizaciona determinanta nenasilnog rešavanja sukoba, koja može dobiti svoje utemeljenje na različitim nivoima vlasti ili društvenog organizovanja, kao i u različitim fazama ciklusa sukoba (od njegovog rađanja, perioda njegovog održanja ili zamrzavanja, pa do rešavanja sukoba i postkonfliktne rekonstrukcije). Međutim, mirovna infrastruktura mora da ide dalje od svoje organizacione i institucionalne dimenzije.¹⁶

¹¹ Oliver Richmond, "Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta, Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012, p. 23.

¹² Ibidem, p. 28.

¹³ Ulrike Hopp-Nishanka, "Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure", op. cit., p. 3.

¹⁴ Oliver Richmond, "Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation", op. cit., p. 23.

¹⁵ Ulrike Hopp-Nishanka, "Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure", op. cit., p. 3.

¹⁶ Borja Paladini Adell, "From Peacebuilding and Human Development Coalitions to Peace Infrastructures in Colombia", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta, Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012, p. 47.

Infrastruktura za mir sadrži i norme, procese i ishode. Prema tome, nisu samo ustanove njene komponente, već to mogu i moraju biti i određene vrednosti, pravila, obuka, materijal i oprema, novac, obrazovanje, veze i usklađivanje itd. Pored toga, zakonodavni okvir i javno zagovaranje i podizanje svesti o metodama nenasilnog rešavanja sukoba moraju se podrazumevati pod komponentama IZM. Komponente infrastrukture za mir moraju obuhvatiti prava, potrebe, identitet, i čine jednu specifičnu „diskurzivnu formaciju“.¹⁷ Nacionalna tela koje se bave mirom moraju imati zadatak da stvore i svojevrsni etički kod zasnovan na vrednostima nenasilja, prema kojem će se upravljati ponašanje svih aktera.¹⁸ Sve se ovo može nazvati *neinstitucionalnim* elementima infrastrukture za mir. Ovo znači da su dva glavna tipa komponenti mirovne infrastrukture *institucije i neinstitucionalni elementi*. Van Tongeren navodi neke od mogućih komponenti (oba pomenuta tipa) infrastrukture: mirovni saveti, nacionalni mirovni forum, vladin resor ili kancelarija zadužena za mir, kultura mira, mirovno obrazovanje, budžet itd.¹⁹

Moguće je izvršiti podelu komponenti mirovne infrastrukture na različite načine. Najjednostavniji način za klasifikaciju (institucionalnih) komponenti infrastrukture za mir jeste da ih podelite na vladine i nevladine, ali i tu se javljaju problemi u određenju karaktera pojedinih institucija. Drugi način klasifikacije jeste taj da se one podele na: regionalne, poluformalne i organizacije iz lokalnih zajednica.²⁰

Mirovni saveti i ministarstva za mir kao institucionalni elementi infrastrukture za mir

Konkretno institucije koje se najčešće povezuju sa pojmom infrastrukture za mir, tj. koji je nedvosmisleno čine jesu najpre mirovni saveti (*peace councils*), koji mogu biti lokalni, regionalni, nacionalni i globalni. Lokalni mirovni saveti su strukture (u vidu komiteta, uprava i slično) koje se osnivaju na nivou grada, sela, opštine ili okruga da bi koordinirali i/ili na drugi način doprineli procesima izgradnje mira. Djub i Makverere daju dvočlanu tipologiju lokalnih mirovnih saveta: a) lokalni mirovni saveti sa nacionalnim mandatom; b) lokalni mirovni saveti kao inicijative civilnog društva.²¹ Zadatak mirovnih saveta je da

¹⁷ Oliver Richmond, "Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation", op. cit., p. 25.

¹⁸ "Standard Guidelines and Terms of Reference for Peace Structures in Kenya", *National Steering Committee on Peacebuilding and Conflict Management*, The Government Printer, Nairobi, Republic of Kenya, 2009, p. 4.

¹⁹ Paul Van Tongeren, "Infrastructures for Peace", op. cit., p. 414. Ovo su samo neke od komponenti koje on navodi, a i sam Van Tongeren kaže da to što je on naveo ne iscrpljuje moguće instrumente i ustanove infrastrukture za mir.

²⁰ International Peace Academy, *The Infrastructure for Peace in Africa. Assessing the Peacebuilding Capacity of African Institutions*, A Report Submitted by the Africa Program of the International Peace Academy to the Ford Foundation, coordinated by Monica Juma, International Peace Academy, New York, 2002, pp. 2-3.

²¹ Donwel Dube, David Makwerere, "Zimbabwe: Towards a Comprehensive Peace Infrastructure", *International Journal of Humanities and Social Sciences*, Vol. 2, No 18, Centre for Promoting Ideas (CPI), New York, 2012, pp. 300-301.

promovišu održivi mir. Oni bi teoretskim i, najpre, praktičnim radom, trebalo da doprinesu nenasilnom prevazilaženju uzroka sukoba putem zadovoljenja ljudskih potreba. Obično se u mirovne savete imenuju ljudi visokih moralnih kvaliteta, kako iz šireg društvenog okruženja, tako i iz organizacija građanskog društva koje se bave srodnim pitanjima, i iz struke, institucija vlasti, religijskih zajednica itd. Ipak, ponekad je korisno i važno uključiti i predstavnike sukobljenih strana, kao i ljude koji su na drugi način neposredno uključeni u sukob ili zavise od njega.

Pored mirovnih saveta, mogu se osmisliti i mnogi drugi elementi IZM. To mogu biti komisije, forumi, sekretarijati za koordinaciju i kancelarije različitih vrsta. Tako Odendal govori o „lokalnim mirovnim odborima“ (*local peace committees*), koji mogu biti formalni (uvršteni u nacionalno zakonodavstvo) i neformalni, a služe da izgrade poverenje među sukobljenim stranama i da promovišu nenasilje.²² Ovi mirovni odbori su koordinisani od strane nekog tela sa nacionalnim mandatom, bilo državnog bilo nedržavnog, i moraju da imaju tehničku i administrativnu podršku neke organizacije ili ustanove koja okuplja profesionalce kako bi ispunili svoje zadatke. U Keniji osnovu infrastrukture za mir čine mirovni komiteti (sa stalnom delatnošću i zaposlenima), osnovani su i mirovni forumi (kao platforme za dijalog o pitanjima od značaja), dok je na vrhu hijerarhije Nacionalni komitet za izgradnju mira i upravljanje sukobima.²³ U mirovne komitete ulaze predstavnici vlasti, omladinskih, ženskih, religijskih organizacija, zatim predstavnici privatnog sektora, osoba sa invaliditetom, lokalnih lidera, novinara itd.²⁴ U nekim drugim slučajevima, kao u Južnoj Africi, svaki pokret ili organizacija koji to želi mogao je da prijavi svoje predstavnike da postanu članovi mirovnih saveta.²⁵ Mogli bismo da priložimo još koju ideju za komponente mirovne infrastrukture – mirovne akademije, muzeji mira, komisije za istinu i pomirenje itd.

Zanimljivo je primetiti da određene države počinju sa osnivanjem ministarstava (ili drugih, nižih organizacionih jedinica izvršno-upravne grane vlasti) koja se bave isključivo mirom ili pomirenjem. Tako imamo situaciju da su Solomonska ostrva osnovala Ministarstvo za nacionalno jedinstvo, pomirenje i mir, Nepal je kreirao Ministarstvo za mir i pravdu.²⁶ Čak i u Sjedinjenim Američkim Državama aktivan je (doduše, ne baš brojni) pokret za uvođenje Ministarstva za mir, koji predvodi kongresmen Denis

²² Andreas Odendaal, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, op. cit., pp. 7–8.

²³ “Standard Guidelines and Terms of Reference for Peace Structures in Kenya”, National Steering Committee on Peacebuilding and Conflict Management, op. cit., pp. 3–20.

²⁴ Ibidem, p. 14.

²⁵ Andreas Odendaal, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, op. cit., p. 19.

²⁶ Između ostalih izvora, podatak pronaći u: Paul Van Tongeren, “Infrastructures for Peace”, op. cit., p. 411.

Kučinić.²⁷ Ovo je važno priznanje država kojim one postepeno prihvataju važnost infrastrukture za mir. Iako je, u suštini, koncept mirovne infrastrukture osmišljen kako bi se dalo prostora i nevladinim i lokalnim akterima u transformaciji sukoba, odnosno, da se državocentričnost ublaži, neophodno je privoleti države da učestvuju u čitavom procesu, pored ostalog i na ovaj način, osnivanjem posebnih organa unutar vlade ili na različitim nivoima upravljanja.

Uostalom, velika većina sukoba tiče se delegitimizacije ili neuspeha država, pa je nužno raditi na tome da one ponovo postanu efikasne i da pružaju kompetentnu i nepristrasnu zaštitu svim svojim stanovnicima, što i jeste primarna obaveza države.²⁸ Zadaci ministarstava za mir bili bi, između ostalih, da predlažu i formulišu strategije nenasilnog rešavanja sukoba, da podržavaju različite mirovne inicijative, vrše obuke, sprovode radionice, licenciranje organizacija i pojedinaca koji se bave transformacijom sukoba, da promovišu pravičnost i inkluzivnost mirovnog procesa, da koordiniraju društvene napore u oblastima mira i pomirenja, pomažu u smanjenju posledica nasilja, rekonstrukciji i rehabilitaciji itd. Ministarstva za mir bi unela perspektivu mira u samo jezgro državne politike, i nenasilno rešavanje sukoba ne bi bilo fragmentisano na različite organe i resore.²⁹ Ono mora da bude stvoreno, jer samo od sebe neće nastati; sličan slučaj smo imali sa zaštitom životne sredine – najpre nijedna država nije imala takvo ministarstvo, a danas se na prste mogu nabrojati zemlje koje ga nemaju. Stvaranjem ministarstava za mir bi se među državnim službenicima razvijala i posebna orijentacija na mir, kao što vojne strukture razvijaju svoju posebnu perspektivu, pravila, običaje, navike i pogled na svet.

Ovakva ministarstva (ili agencije, saveti) bila bi percipirana malo drugačije nego drugi, „obični“ organi, ali svakako moraju raditi i sa svim drugim učesnicima u mirovnom procesu sa svih nivoa vlasti i iz građanskog društva.³⁰ Takođe, mora se voditi računa o nezavisnosti ovih organa (koliko je ona moguća unutar nacionalnih vlada?), o budžetu, ali i o čestoj nemogućnosti da oni budu osnovani ili nesmetano deluju, zbog nepoverenja ili nedostatka političke volje. Sve ovo će se tek u budućnosti moći razjasniti, s obzirom na činjenicu da su ministarstva za mir veoma nov „izum“, i da skoro da nema podataka ni analiza njihove uspešnosti ili

²⁷ Craig Zelizer, *Peace Commissioners and Secretariats for Peace: The Role of Government Sponsored "Peace Institutions" in Reducing Violent Conflict*, Paper presented at the 49th Annual meeting of the International Studies Association, Annual Convention – "Bridging Multiple Divides", San Francisco, 2008, Internet, http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/2/5/1/2/7/pages251278/p251278-1.php, p. 6, 02/03/2013.

²⁸ Tobi Dress, *Designing a Peacebuilding Architecture: Taking a Systems Approach to the Prevention of Deadly Conflict*, op. cit., p. 19.

²⁹ Keith Suter, "National Ministries for Peace", in: Geoff Haris (ed.), *Achieving Security in Sub-Saharan Africa: Cost Effective Alternatives to the Military*, Institute for Security Studies, Pretoria, 2004, pp. 173–175. Internet, http://mfpa.org.au/?page_id=708, 24/02/2013.

³⁰ Craig Zelizer, *Peace Commissioners and Secretariats for Peace: The Role of Government Sponsored "Peace Institutions" in Reducing Violent Conflict*, op. cit., p. 6.

sličnosti/razlika u njihovim mandatima, praksi i dostignućima u nekolicini država koje su osnovale ove organe. No, evidentna je potreba da se mnogo više nego do sada poradi na bolje skrojenoj ulozi državnih vlasti u mirovnom procesu. Koliko je važno uticati na zvanične državne kanale, pokazuje i Biro za prevenciju kriza i obnovu UNDP, koji danas radi u više od 30 država na različitim programima koji imaju veze sa izgradnjom infrastrukture za mir.³¹ Krajnji cilj svih napora, međutim, jeste *da konačno sama država postane deo mirovne infrastrukture*.³²

Pored državnih, različite nedržavne organizacije za mirno rešavanje sporova, posredovanje, vansudska poravnanja i slično, mogu se smatrati institucionalnim komponentama infrastrukture za mir. Internacionalni i globalni nivo bitan je gotovo koliko i lokalni, jer odgovornost za nenasilnu transformaciju sukoba ne leži samo na onima koji su najizloženiji nasilju.³³ Takođe, ako se svaki sukob posmatra kao lokalni, gubi se iz vida međunarodna dinamika koja na njega utiče. Sve ovo pokazuje da debata oko suštine i orijentacije koncepta infrastrukture za mir još traje i da različiti autori žele da koncept usmere u različitim pravcima.

Afrika kao avangarda mirovne infrastrukture

Ideja infrastrukture za mir aktuelna je tek desetak godina, iako se neke njene najave pojavljuju malo ranije u radovima Džona Pola Lederaha, a u naznakama se mogu pronaći kod Edvarda Azara u knjizi iz 1990. godine.³⁴ Međunarodne organizacije poput UN, UNESCO, kao i programi (recimo, UNDP) odlučujuće su doprinele da se koncept infrastrukture za mir promovise i postane globalno prepoznatljiv, doduše, samo u veoma uskim krugovima naučnika koji se bave rešavanjem sukoba i/ili srodnim oblastima. Lider u ustanovljenju i širenju ovog koncepta jeste afrički kontinent. Države poput Gane, Južne Afrike, Kenije, Togoa i Sijera Leonea postale su pioniri primene pristupa koji se temelji na izgradnji i učvršćenju infrastrukture za mir u cilju prevazilaženja dugotrajnih sukoba sa kojima se suočavaju.³⁵ To ne znači da infrastruktura za mir ili pojedine njene komponente ne postoje i u drugim državama (u stvari, ona ponegde postoji odavno), ali je osnivanje i etabliranje čitavog pristupa zasnovanog na imenovanju, osmišljavanju i radu institucija i neinstitucionalnih elemenata u koherentnu infrastrukturu za mir koja je kao takva prepoznata, počelo tek pre nekoliko godina i najpre u Africi. Pored pomenutih zemalja, i Zimbabve pokušava da učvrsti svoju infrastrukturu za

³¹ Paul Van Tongeren, "Increasing Interest in Infrastructures for Peace" [online article], *Journal of Conflictology*, Vol. 2, Issue 2, Campus for Peace, UOC – Universitat Oberta de Catalunya, 2011, p. 49.

³² Oliver Richmond, "Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation", op. cit., p. 28.

³³ Ibidem, p. 26.

³⁴ Ibidem, p. 22.

³⁵ Paul Van Tongeren, "Infrastructures for Peace", op. cit., pp. 402–409.

mir, i da time pokuša da zajedničkim rešavanjem problema prevaziđe decenijske ose sukoba.³⁶ Štaviše, afričke države (njih 14) su i postigle prvu verziju definicije nacionalne infrastrukture za mir na konferenciji u Keniji.³⁷

Afrika nije samo spolja izabrana da bude eksperimentalno tlo za ove akcije, nego je i sama delovala proaktivno i oblikovala agendu mnogih konferencija i organizacija u tom pravcu. Za afirmaciju ovog pristupa u Africi zasluge pripadaju i bivšem generalnom sekretaru UN Kofiju Ananu, koji je i sam „dete Afrike“. U svakom slučaju, Ujedinjene nacije su, preko svojih programa i agencija, već napravile izvesne pomake u učvršćenju infrastrukture za mir, pomažući, na primer, mirno sprovođenje izbora u Keniji i Gani telima koje su ove države osnovale na predlog UN.³⁸ Države poput Nepala, Filipina, Kostarike, Nikaragve, Kirgistana, prihvatile su od afričkih država ovaj pristup, i sada se broj država koje su krenule tim putem uvećao. Možda prva snažnija država koja je usvojila terminologiju i neke od predloga koncepta infrastrukture za mir je Kolumbija, no, tu se i jasno pokazalo koliko problemi u komunikaciji i saradnji između nacionalnog i lokalnog nivoa napora u mirovnom procesu mogu predstavljati teškoću i smanjiti efikasnost njegovih rezultata.³⁹ Čak su i u Severnoj Irskoj stvoreni svojevrsni lokalni mirovni saveti, koji se, doduše, nisu tako zvali.⁴⁰

Dominacija „ratne infrastrukture“ i interesi vojno-industrijskog kompleksa

Ratnom infrastrukturom mogu se uslovno nazvati one institucije i procesi koji su (pretežno) temeljeni na nasilju, odnosno, oni instrumenti koji sukob (esplotno ili implicitno) vide kao nerešiv (ili neisplativo rešiv) na nenasilan način. Državni organi, i potencijalno neki drugi organi sa javnim ovlašćenjima, mogu spadati u ono što mi ovde nazivamo „ratnom infrastrukturom“ u meri u kojoj izdvajaju novac, energiju i druge resurse zarad nastajanja ili održanja borbene gotovosti, i/ili svih drugih preduslova za pretnju ili upotrebu sile. Pored struktura ministarstava sile, po našem mišljenju, u komponente „ratne infrastrukture“ mogu se ubrojiti i institucije kao što su ratnohuškački mediji, pojedine ustanove iz oblasti krivičnog prava, gerila, neformalne mreže za trgovinu oružjem, vojni savezi, različite snage za brzo dejstvo, strategijske škole, visoki budžeti za odbranu itd. Ni u kom slučaju se ovde ne želi reći da su svi mehanizmi „ratne infrastrukture“ (kako smo je mi ovde nazivali krajnje

³⁶ Donwel Dube, David Makwerere, „Zimbabwe: Towards a Comprehensive Peace Infrastructure“, op. cit., pp. 303–306.

³⁷ Chetan Kumar, „Building National ‘Infrastructures for Peace’: UN Assistance for Internally Negotiated Solutions to Violent Conflicts“, op. cit., p. 385.

³⁸ Chetan Kumar, Jos de la Haye, „Hybrid Peacemaking: Building National ‘Infrastructures for Peace’“, op. cit., pp. 15–16.

³⁹ Borja Paladini Adell, „From Peacebuilding and Human Development Coalitions to Peace Infrastructures in Colombia“, op. cit., p. 45.

⁴⁰ Andreas Odendaal, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, op. cit., p. 43.

uslovno) nepotrebni ili nepoželjni; naprotiv, određene institucije su neophodne kako bi se održala nacionalna (bolje reći javna) bezbednost, a nijedan politički poredak se ne može održavati bez monopola nad silom u krajnjoj instanci. U tom smislu, mi ovde nećemo da prvenstveno kritikujemo institucije ili službe koje označavamo kao činioce oslonjene na nasilje (npr. vojsku, policiju, službe bezbednosti), već da kroz poređenje pokažemo koliko je infrastruktura za mir slabija od one koja (posredno ili neposredno) služi sili. Dakle, cilj poređenja elemenata infrastrukture za mir sa elementima ratne infrastrukture (koja se tako ni ne mora nazivati) jeste da se uoči kontrast između duboko utemeljenih procedura i obrazaca društveno organizovanog ponašanja koje vodi ili služi upotrebi sile, i onih koji mogu doprineti (ili su kreirani da doprinesu) uspostavljanju i izgradnji mira.

Ono što jeste neopravdano i čemu smisao infrastrukture za mir teži da se suprotstavi jesu, dakle, samo pojedini delovi ili elementi mašinerije koja bi se mogla nazvati ratnom, odnosno one mašinerije koja podržava nasilje. To su one komponente (ustanove, organizacije, grupe i pojedinci) ratne infrastrukture koje pozivaju na rat / upotrebu sile, ili su mir i nenasilje jednostavno protivni njihovom interesu. Kao primer možemo uzeti ono što se obično naziva „vojno-industrijskim kompleksom“, tj. grupu kompanija, pojedinaca iz vojnih struktura, poslovnih i uticajnih ljudi kojima odgovara upotreba i prodaja oružja, neuspeh država, eksploatacija njihovih sirovina i slično, jer od svega ovoga imaju benefite u vidu profita, iskustva, popularnosti, napredovanja u službi, političkih poena itd.⁴¹

Jan Oberg je kasnije proširio pojam vojno-industrijskog kompleksa, pa on, po Obergu, danas obuhvata i ustanove kao i ljude iz oblasti medija, zatim stručnjake (akademiju) i neke druge pojedince i organizacije. Otuda on govori o MIMAC, vojno-industrijsko-medijsko-akademsom kompleksu (engl. *Military-Industrial-Media-Academic Complex*).⁴² Ovi „kompleksi“ imaju koristi od sprečavanja nenasilne transformacije sukoba, a pritom su vrlo moćni (u ljudstvu, novcu, materijalu, opremi, kontaktima, znanju, tehnologiji) pa su upravo zato neophodni stubovi infrastrukture za mir, da ne bi iznova i iznova imali krvoprolića i preraspodelu resursa ka onima kojima održiv mir nije na ceni jer im ne omogućava da zadovolje svoje sebične interese. Vojne intervencije koje su učestale posle kraja Hladnog rata, nisu bile dovoljno efikasne u dostizanju održivog mira kao cilja, ako su ga ikada zaista i doživljavale kao cilj.⁴³ A većina tih intervencija potekla je od malog broja država i njihovih elita, koje su neretko povezane sa korporacijama ili organizacijama koje imaju koristi od nasilja koje se predstavlja kao nezaobilazno.

⁴¹ Jedan od prvih koji je upotrebio ovu sintagmu (vojno-industrijski kompleks) bio je američki predsednik Dvajt Ajzenhauer, u svom čuvenom oproštajnom govoru održanom 1961. godine.

⁴² Pogledati posebno treći paragraf teksta: Jan Oberg, *The imagined better world will one day be the real world...*, Transnational Foundation for Peace and Future Research, Lund, 2011, Internet, http://www.transnational.our-news.net/nyheter/UVFnb2_1.php, 11/03/2013.

⁴³ Paul Van Tongeren, "Increasing Interest in Infrastructures for Peace", op. cit., p. 50.

Budžet samo SAD za odbranu je oko 700 milijardi dolara, a osnivanje svih ustanova infrastrukture za mir u svim državama do sada se meri svega desetinama miliona dolara, što pokazuje kolika je nesrazmera u materijalnim resursima koji su na raspolaganju infrastrukturi za mir i infrastrukturi oslonjenoj na silu. Sa vrlo malim ulaganjima moguće je povećati šanse da se uspostavi održivi mir, što nedvosmisleno pokazuje da, ako su države odlučne da ograniče rat i stradanje, sigurno mogu da izdvoje više novca za institucionalnu i svaku drugu podršku nenasilju. Vojna tehnika, baze, savezi, vojni univerziteti i strategijski instituti, razne vrste specijalnih i policijskih jedinica, bezbednosne i obaveštajne službe – sve ovo su elementi ratne infrastrukture koji se uvećavaju i poboljšavaju svakodnevno.⁴⁴ Ričmond govori i o „predatorskim elitama“ unutar krugova međunarodnih zvaničnika, neretko onih koji rade u oblastima koje se manje ili više tiču mira i bezbednosti.⁴⁵ Planiranje rata i planiranje za rat okuplja ogromne količine informacija, stručnjaka, procedura. Zato je teško objašnjivo zbog čega se toliko malo truda ulaže u izgradnju infrastrukture za mir. Tobi Dres se pita isto to, i predlaže osnivanje Instituta za analizu i prevenciju sukoba unutar UN, koji bi se pozabavio naukom o sukobima i davao preporuke akterima.⁴⁶ Uopšteno rečeno, interesi vojno-industrijskog kompleksa (ali i nekih drugih, moralno manje upitnih činilaca unutar infrastrukture oslonjene na silu) veoma su dobro predstavljeni i uspešno se štite, zato je potrebno makar ih izbalansirati sa interesima mira.⁴⁷

Ograničenja mirovne infrastrukture

Infrastruktura za mir, naravno, ima i svoja ograničenja. Ona ne može da reši strukturne uzroke sukoba, ili to bar ne može sama. U isto vreme, ona ne može da iznudi niti nametne mir niti da okonča masovno nasilje u trenutku kada se ono već dešava.⁴⁸ Složen odnos međuzavisnosti između mira i razvoja često nije dovoljno (ako je uopšte) objašnjen niti su omogućene pretpostavke za zadovoljenje osnovnih potreba, iako postoji institucionalni okvir za izgradnju mira. Takođe, može se prigovoriti da je ovaj pristup moguć jedino u slabim državama (otuda naglasak na Africi), kao i u onim koje nemaju efikasne institucije pravosuđa i sile, pa je izbijanje nasilja moguće i verovatno čak i u redovnim, ustavom predviđenim situacijama kao što su izbori. Međutim, više od 90 zemalja sveta se suočava sa međugrupnim nasiljem, pa je svakako korisno učiniti sve da se taj broj umanj, uključujući i sprovođenje metode

⁴⁴ Tobi Dress, *Designing a Peacebuilding Architecture: Taking a Systems Approach to the Prevention of Deadly Conflict*, op. cit., p. 2.

⁴⁵ Oliver Richmond, „Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation”, op. cit., p. 28.

⁴⁶ Tobi Dress, *Designing a Peacebuilding Architecture: Taking a Systems Approach to the Prevention of Deadly Conflict*, op. cit., p. 145.

⁴⁷ Keith Suter, „National Ministries for Peace”, op. cit., pp. 179–180.

⁴⁸ Andreas Odendaal, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, op. cit., p. 10.

uspostavljanja i promovisanja infrastrukture za mir. Osim toga, čak i da se IZM prvenstveno odnosi na neefikasne države, ona već jeste dala određene rezultate, i zato treba da bude vrlo pažljivo analizirana i prihvaćena, ukoliko se to učini mogućim i preporučljivim.⁴⁹

No, ostaje da se vidi na koji način je moguće ojačati mirovnu infrastrukturu u državama koje su autoritarne ili totalitarne, koje svakako neće dozvoliti da se institucije poput mirovnih saveta uopšte osnivaju. Jedan od mogućih odgovora jeste da se to radi na neformalan način, kroz građansko organizovanje i (možda) različite oblike politike otpora. U tom slučaju, pak, mora se povesti računa da inicijativa zaista bude socijalno ukorenjena i da predstavlja težnju građanskog društva same zemlje, da se ne bi upalo u zamku zloupotrebe situacije od strane spoljnih aktera. Opravdana nedoumica jeste i ta da će države i vlade kooptirati institucije mirovne infrastrukture i time oslabiti njihovu oštricu i instrumentalizovati ih.⁵⁰

Uvek su prisutni i problemi inkluzivnosti, tj. pitanje koga iz sukobljenih strana pozvati da učestvuje u izgradnji i svakodnevnom funkcionisanju infrastrukture – ako se pozovu najekstremniji pojedinci i grupe, ugrožava se čitav proces. Ako se, pak, oni izostave, postoji mogućnost da miniraju infrastrukturu izvana i da se bore protiv postignutih rešenja. Nedostatak političke volje ili autoritarna, na elite orijentisana, politička kultura takođe otežavaju ili čak onemogućavaju akcije infrastrukture za mir. Ona mora da bude oprezno osmišljena, da odabere kredibilne lidere, i da zaista bude delotvorna, a ne da predstavlja samo praznu administrativnu ljušturu. Da bi se to postiglo, nosioci moći moraju da je podrže, ili makar da joj se ne suprotstavljaju. Nabrojana ograničenja svedoče o još uvek dugom putu koji je ispred zagovornika infrastrukture za mir i onih koji je praktično ustanovljavaju i sprovode, međutim, to ne znači da su ograničenja takve prirode da mogu da nadjačaju ili izbrišu poverenje u njene dobre strane i zdrave ideje.

Zaključak o značaju infrastrukture za mir

U odgovoru na pitanje značaja infrastrukture za mir kao pojma i kao pristupa transformaciji sukoba, najpre treba uzeti u obzir činjenicu da u svetu još postoji mnogo sukoba u kojima se i dalje koristi nasilje, a pojedini stručnjaci prognoziraju da će se u budućnosti broj oružanih sukoba čak povećati.⁵¹ Takođe, sa razvojem i protokom vremena javiće se i neki novi sukobi (bilo

⁴⁹ Paul Van Tongeren, "Increasing Interest in Infrastructures for Peace", op. cit., p. 52.

⁵⁰ Ulrike Hopp-Nishanka, "Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure", op. cit., p. 12.

⁵¹ Ovakvo mišljenje se može naći u: Kai Brand-Jacobsen, "Towards an Effective Architecture-Infrastructure for Peace: Learning from Medical Health", *Annex 1 of GPPAC Working Paper on Infrastructures for Peace*, Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC), Hague, The Netherlands, 2010, p. 1, ili u: Paul Van Tongeren, "A Multi-Stakeholder Dialogue on Infrastructures for Peace", *Paper for the International Steering Group to enhance Infrastructures for Peace Internationally*, Global Peace Building Strategy/World Peace Partnership, Cologne, 2011, p. 3.

povezani ili ne sa onim već postojećim), a preventivno delovanje uvek donosi najbolje rezultate. Upravo zbog toga je važno učvrstiti elemente infrastrukture za mir, koja će svojim proaktivnim, inkluzivnim, i pristupom „odozdo-nagore“ a ne samo direktivama sa vrha vlasti, obezbediti mogućnost da se glasovi onih kojih se sukob najviše tiče čuju, kao i da se pronađu optimalna konstruktivna rešenja za suprotnosti koje su u osnovi sukoba.⁵² Ideja jeste da se društvo samo izbori sa destruktivnim težnjama koje se unutar njega javljaju (a ne da uvek izgradnja mira počinje i završava usled spoljnog pritiska), i da opredeli određena znanja, resurse, energiju kako bi ojačalo svoj „imunitet“ prema nasilju.

Napredak koji je donela praksa infrastrukture za mir u odnosu na tradicionalne pristupe bavljenja sukobima izgleda višestruk, kako u fazama prevencije, tako i u fazama rešavanja sukoba i postkonfliktne rekonstrukcije. Tako, na primer, Kumar imenuje pet poboljšanja kad je u pitanju prevencija sukoba koje je sa sobom donela infrastruktura za mir: 1) prevazilaženje dihotomije između operacionalne i strukturalne prevencije; 2) prevazilaženje podele između razvoja i diplomatije kao odgovora na sukob; 3) naglasak se seli sa stranih na domaće aktere; 4) profil osoblja je značajno drugačiji i više odgovarajući nego kod tradicionalnih pristupa; 5) diskurs transformacije sukoba pomeren je na globalni Jug.⁵³ Ranije je obično strani faktor delovao u korist uspostavljanja i izgradnje mira, a lokalni akteri su se bavili socio-ekonomskim razvojem, međutim, postalo je jasno da i domaći akteri treba i mogu da se bave pitanjima mira i bezbednosti.

Kompletan mirovni proces, bar jednim svojim delom, mora biti ukorenjen u svakodnevnu, domaću praksu sukobljenih strana.⁵⁴ Mirovni odbori, kao jedna od najvažnijih institucionalnih komponenti infrastrukture za mir, skoro svuda su pokazali pozitivne rezultate.⁵⁵ Još jedna važna inovacija koju je sa sobom doneo koncept infrastrukture za mir jeste pojam i praksa „insajderskog posredovanja“ (engl. *insider mediation*).⁵⁶ Radi se o posebnoj vrsti posredovanja (medijacije) koju vrše pojedinci ili organizacije koji su endogeni element određenog sukoba, tj. oni koji nisu pozvani spolja kao treća, nepristrasna strana već predstavljaju odgovarajuće autonomne domaće snage sa specifičnim kapacitetima i veštinama neophodnim za pregovaranje. Ovakvo, insajdersko, posredovanje, omogućava bolje razumevanje sukoba i razvoj autentičnih sposobnosti društva za izgradnju mira. Sve ovo govori o prednostima ovog novog pristupa. U situaciji u kojoj

⁵² Paul Van Tongeren, "Increasing Interest in Infrastructures for Peace", op. cit., p. 46.

⁵³ Chetan Kumar, "Building National 'Infrastructures for Peace': UN Assistance for Internally Negotiated Solutions to Violent Conflicts", op. cit., p. 388.

⁵⁴ Borja Paladini Adell, "From Peacebuilding and Human Development Coalitions to Peace Infrastructures in Colombia", op. cit., p. 49.

⁵⁵ Andreas Odendaal, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, op. cit., pp. 10-11.

⁵⁶ Chetan Kumar, "Building National 'Infrastructures for Peace': UN Assistance for Internally Negotiated Solutions to Violent Conflicts", op. cit., p. 386.

milijarde dolara i milioni života bivaju potrošeni u oružanim sukobima, izgleda savim opravdano i obećavajuće posvetiti malo više pažnje istraživanju i izgradnji mira, a koncept infrastrukture za mir može biti vrlo koristan u tom poduhvatu, premda će se njegovi stvarni dometi moći utvrditi tek posle određenog vremenskog perioda i niza uspešnih ili manje uspešnih pokušaja primene.

Bibliografija

1. Borja, Paladini Adell, "From Peacebuilding and Human Development Coalitions to Peace Infrastructures in Colombia", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta and Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012.
2. Brand-Jacobsen, Kai, "Towards an Effective Architecture-Infrastructure for Peace: Learning from Medical Health", *Annex 1 of GPPAC Working Paper on Infrastructures for Peace*, Global Partnership for the Prevention of Armed Conflict (GPPAC), Hague, The Netherlands, 2010.
3. Chetan, Kumar, "Building National 'Infrastructures for Peace': UN Assistance for Internally Negotiated Solutions to Violent Conflicts", Chapter 24 in: Andrea Bartoli and Susan Allen Nan (eds): *Peacemaking: a comprehensive theory and practice reference*, Praeger Security International, Santa Barbara, CA, 2011.
4. Chetan, Kumar, Haye, Jos de la, "Hybrid Peacemaking: Building National 'Infrastructures for Peace'", *Global Governance*, Vol. 18, Issue 1, Lynne Rienner Publishers, Boulder, CO, 2011.
5. Dress, Tobi, *Designing a Peacebuilding Architecture: Taking a Systems Approach to the Prevention of Deadly Conflict*, NGLS Development Dossier, United Nations, Geneva and New York, 2005.
6. Dube, Donwel, Makwerere, David, "Zimbabwe: Towards a Comprehensive Peace Infrastructure", *International Journal of Humanities and Social Sciences*, Vol. 2, No 18, Centre for Promoting Ideas (CPI), New York, 2012.
7. Hopp-Nishanka, Ulrike, "Giving Peace an Address? Reflections on the Potential and Challenges of Creating Peace Infrastructure", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta and Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012.
8. International Peace Academy, *The Infrastructure for Peace in Africa. Assessing the Peacebuilding Capacity of African Institutions*, A Report Submitted by the Africa Program of the International Peace Academy to the Ford Foundation, coordinated by Monica Juma, International Peace Academy, New York, 2002.
9. Oberg, Jan, *The imagined better world will one day be the real world...*, Transnational Foundation for Peace and Future Research, Lund, 2011, Internet, http://www.transnational.our-news.net/nyheter/UVFnb2_1.php.
10. Odendaal, Andreas, *An Architecture for Building Peace at the Local Level: A Comparative Study of Local Peace Committees*, Discussion Paper, UNDP, New York, 2010.

11. Richmond, Oliver, "Missing Links: Peace Infrastructure and Peace Formation", in: Barbara Unger, Stina Lindström, Katrin Planta, Beatrix Austin (eds), *Peace Infrastructures – Assessing Concept and Practice*, Berghof Handbook Dialogue Series, No. 10, Berghof Foundation, Berlin, 2012.
12. "Standard Guidelines and Terms of Reference for Peace Structures in Kenya", National Steering Committee on Peacebuilding and Conflict Management, The Government Printer, Nairobi, Republic of Kenya, 2009.
13. Suter, Keith, "National Ministries for Peace", in: Geoff Haris (ed.), *Achieving Security in Sub-Saharan Africa: Cost Effective Alternatives to the Military*, Institute for Security Studies, Pretoria, 2004, pp. 173–184. Internet, http://mfpa.org.au/?page_id=708.
14. Van Tongeren, Paul, "Increasing Interest in Infrastructures for Peace" [online article], *Journal of Conflictology*, Vol. 2, Issue 2, Campus for Peace, UOC – Universitat Oberta de Catalunya, 2011.
15. Van Tongeren, Paul, "Infrastructures for Peace", Chapter 25 in: Andrea Bartoli and Susan Allen Nan (eds): *Peacemaking: a comprehensive theory and practice reference*, Praeger Security International, Santa Barbara, CA, 2011.
16. Van Tongeren, Paul, *A Multi-Stakeholder Dialogue on Infrastructures for Peace*, Paper for the International Steering Group to enhance Infrastructures for Peace Internationally, Global Peace Building Strategy/World Peace Partnership, Cologne, 2011;
17. Zelizer, Craig, *Peace Commissioners and Secretariats for Peace: The Role of Government Sponsored "Peace Institutions" in Reducing Violent Conflict*, Paper presented at the 49th Annual meeting of the International Studies Association, Annual Convention – "Bridging Multiple Divides", San Francisco, California, 2008, Internet: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/2/5/1/2/7/pages251278/p251278-1.php.

Mladen Stojadinović, M.A.

THE NOTION, SIGNIFICANCE AND FUNCTION OF INFRASTRUCTURE FOR PEACE – WHY IS IT NECESSARY TO HAVE A (NON)INSTITUTIONAL SUPPORT FOR TRANSFORMATION OF CONFLICTS

ABSTRACT

The aim of the paper is to define the concept of Infrastructure for Peace, as well as to make a short comparison of the existing Infrastructure for Peace in regard to the so-called War Infrastructure. Here is offered a small contribution to the explanation of importance of Infrastructure for Peace both as an emerging theoretical concept and the approach to conflicts based on it. Furthermore, it will deal with functions, components and limits of Peace Infrastructure, but also with its specific institutional elements, i.e. peace councils and

ministries for peace. The author argues that the future transformation of deep-rooted conflicts will be significantly brighter if elements of Infrastructure for Peace are strengthened, even despite some ambiguities this concept brings with it.

Key words: Infrastructure for Peace, conflict, „War Infrastructure“, military-industrial complex, peace councils, ministries for peace.